

SOPOTNIK ZOLTÁN

Lassú társas

(regényrészlet)

Sárcsótány kicsi, jelentéktelen város valahol a világ vége előtt, mondjuk jobbra. Ha arra jár az ember, nem néz semmi jót ki belőle. S a város is hasonlóképpen viselkedik. Polgárság itt nincs és nem is volt soha, csak emberek, akik polgároknak képzeltek magukat hajdanán. Most már annak se. Feladták. Annyira szélen van, hogy még a neonácik is elszégyellik magukat, és fákat ültetnek a város főterén. Meg bakancsvirágot. Az itt élők a könyvtárba inni járnak, a kocsmába verekedni. Olyan érzése van az embernek, mintha valami közös bűn miatti szégyenérzet telepedett volna városra. Mintha a város lakói véres szektába tömörülve áldozatokat mutatnának be éjszakánként. Éles, visító hang járja be a környéket. Az csak a gyári sziréna, legyint Gyula. Én is itt születtem, nem emlékszem, hogy anyámék eljártak volna esténként, csak néha anyám, de akkor a mosolyából már kilenc évesen levettem: férfi van a dologban. A férfi mosolyát számtalanszor elképzeltem, de soha sem sikerült valami szépre. Lehet, hogy ő volt a „főpap”.

Sokat mondogatta nekem Csirke bácsi, a házunk mellett lévő vízmű telephelyének őrzője (bakter), hogy csak úgy sorjáznak majd azok az emberek, emberszerű lények, akik bántani akarnak. A házban, ahol lakni fogsz, a munkahelyeden, ahol a fél életed töltöd. Egész sereget termel ki majd az élet, egész sereget. És majd meg kell tanulnod bánni velük: egyeseknek a galléjára hányni, másokat messziről kerülni vagy hagyni (óvatosságból), hogy hazug papírokat írassanak alá veled (politikai vagy politikamentes sablonokat). Félig azért magának mondta, vagyis maga elé, de valahogy megragadt bennem: főleg, hogy hányni. Azt is mondta Csirke bácsi, hogy az ital nem megoldás semmire. Nem értettem, milyen ital, majd azon gondolkodtam, hogy mi baja lehet ennek a kedves embernek a tejjel meg a málnaszörppel. Mesélt még az unokaöccséről, a Farkas Berciről, hogy úrhajós és most is ott lebeg a világűrben. Figyel, hogy az idegenek ne tudják ellepni a földet – persze idegeneken nem a kapitalistákat értette. Kering a szocializmus felett! És, hogy mindig szokott neki jelezni a kertek felől éjszaka, hogy köszöni, jól van, ne idegeskedjen. Nem akartam mondani, hogy szerintem a nagymamám az: mindig este tereget, és elemlámpával világít, hogy lásson valamit. És amikor ballagtam haza, fölnéztem az égre, elengedtem egy mosolyt a Farkas Bercinek, hogy vigyázzon az öregre, de tényleg.

A félelem a fontos. A racionális.

Hallom Gyula hangján, hogy nagyon nincs rendben valami. Annyira egyedül van, hogy fel fogja akasztani magát. Vagy beszéd egy csomó gyógyszert. Ő persze már régen is azt hangoztatta, hogy sosem, ilyenkor másodpercenként megváltozott az a finnyás bróker arca. Pontosan ezért félek, hogy meg fogja tenni. Az ilyenek meglepszik. Közben azért megy a felületen a poén (az olcsó), a szurkálódás, a szőke nős viccek (a kedvesem szőke ugyanis), hogy vett egy házat, most teszik rendbe, a közeli erdő szélén van és képzeljem el, az utcában nincsenek kommunisták. Az derék, mondom és magam elé képzem az arcát. – Amúgy semmi bajom azokkal, akiknek bajuk van a kommunistákkal, de hogy identitásomat ez alapján határozzam meg elsődlegesen, nekem kicsit problémás. Azért a fákát vizsgálj meg – ajánlom viccesen –, azok éltek már akkor is. A kommunista vesszőparipát, lehet, hogy azokból az ágakból fonták. Feszültséget (politikait) érzek a telefon másik végéről, jólesik. Ez a finom pszichológiai párbaj éberré teszi az embert, cinikussá és üldözési mániássá, de a megmérettetés miatt fontos. A viszonyítás miatt, hogy meghallgatom, hogyan él és összehasonlítom az enyémmel. A levegővételeiből szinte százszázalékos biztonsággal megtudom állapítani, mikor nem mond igazat vagy mikor nem a teljes igazságot mondja. Ha nevet, érzem, hogy mikor omolna legszívesebben össze. És mindig nevet. Gondoltam, össze fogok állítani egy jegyzéket a nevéseiből és kiadatom, mint tankönyvet. Európa Könyvkiadó, Hamis életjelek sorozat. Látom magam előtt, ahogy áll az ablak mögött, leheletnyit elhúzza a függönyt és figyel. Minden embert, minden apró mozdulatot, néha úgy gondoltam, hogy az apró bogarakat is látja a fakérgen vagy magában a fában. A függöny finoman remeg a kezében. Régen nem tudtam úgy elmenni a házuk előtt, hogy észre ne vegyen. Még szórakoztam is, elmentem többször, fel-le járkáltam és mindig éreztem a hátamon a tekintetét. Az unalom gyilkost tud csinálni az emberből, meg a magány. Nevetek vele együtt, de érzi, hogy történt valami a vonal túlsó végén, most én vagyok erősebb, leütöttem egy gyalogot, de nem nyertem még teljesen. Kezdem érezni a tekintetét a hátamon, megijedek. Leveszem a felsőm, két sötét pontot látok hátul. Szédülök. Hiába terelem aztán a beszélgetést a nőkre, ami a gyengéje, már megtörte a lendületem, egálban vagyunk. A bankban, ahol dolgozik mindenki rendes embernek tartja, de valamiért félnek is tőle, nem hívják műszak után a sörözőbe, amióta elsírta magát a pultos lány, mert ordibált vele a langyos sör miatt, ami persze dehogy volt langyos, csak a lány túl szép és ez feldühítette a Gyulát egy kicsit. Mióta elhagyta a felesége, nehezen viseli a szép nők látványát. Így áll boszszút a másik nemen. Akkor is napokig tartottam benne a lelket – persze azért párbajoztunk közben, valahogy soha nem bírjuk abbahagyni. Azt hiszem, ezt is egyfajta szeretetnek hívják, vagyis fel lehet fogni úgy, mint egyfajta szeretet-negatívot. A rémisztő, hogy hiányoznának ezek a ferde beszélgetések vagy mik, hiányérzetem lenne, ha nem történnének meg. Biztos a férfiak így szeretik egymást, legalábbis azok, akik talán túl sokat tudnak a másiktól, sokat láttak egymás gyengéiből, és mindezek miatt jól félre is ismerik egymást. Félre merik ismerni.

Cappa temetése után egy vendéglőnek álcázott kocsmában kértük Istent, hogy bocsásson meg neki. Vagyis, csak én kértem, de szerettem volna, ha valaki még magában pörgette volna az imát velem. Természetesen meghívtam Szoszo-t, meg Kutytát egy rövidre és egy sörre, mert természetesen semmi pénzüik nem volt.

Körülbelül a rövid felénél már nem voltak teljesen beszámítható állapotban – természetesen nem a gyász miatt nem voltak. Gondolom elég volt az a kicsike pálinka meg a kicsike sör, hogy az éppen tisztuló szervezet feladja és visszaálljon az évek óta már megtanult alaphelyzetébe, a bódultságba. Kutya átimbolygott a szomszéd asztalhoz, megkérdezni, hogy tényleg szarul áll-e neki Szoszo gyerekcsináló sapkája, tényleg szarul állt, de az asztalnál ülők ezt nem akarták neki megmondani, nem is az ő dolguk lett volna egyébként. Emlékszem, hogy valaki a sűrű cigarettafüstben megpróbálkozott köszöntőt vagy gyászbeszédet, vagy mi az istent mondani, de két perc múlva sírós arccal ült vissza a helyére. Csak én figyeltem rá, de a tekintetemből azt olvashatta ki, hogy ülj már le, te szerencsétlen, itt nincs értelme az ilyennek. Pont ezt akartam neki mondani. Azért mindketten meglepődünk a gondolatátvitelen. Olyan emberek gyűltek össze, akik egy jó barát temetésén is csak magukra képesek figyelni.

